

Финансира
Европска унија

ТВНИНГ ПРОЈЕКАТ

ПОДРШКА ЕУ ПАРЛАМЕНТИМА У БИХ У ПОСЛОВИМА ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

ИНФОРМАТИВНИ ЧЛАНАК ТВНИНГ ПРОЈЕКТА ЕУ / УКРАТКО О ПРОПИСИМА У ЕУ

Политика Европске уније у области заштите животне средине

► КОЈИ СУ ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ЕУ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ?

Циљ политика и законодавства ЕУ у области животне средине јесте омогућити добар живот грађанима ЕУ, поштујући еколошке границе наше планете. Те политике и законодавство су усмјерени на иновативну, кружну економију, у оквиру које се биолошка разноликост штити, цијени и обнавља, а ризици за здравље повезани са животном средином сведени су на најмању могућу мјеру, чиме се повећава отпорност друштва, а раст раздваја од искориштавања ресурса.

Европска политика заштите животне средине заснива се на следећим принципима:

- опрезност,
- превентивно дјеловање,
- уклањање онечишћења на самом извору,
- принцип „онечишћивач плаћа“.

Грађани ЕУ уживају неке од највиших стандарда заштите животне средине у свијету. ЕУ и националне владе утврдили су јасне циљеве према којима ће се обликовати европска политика заштите животне средине до 2020. године и визију оног што је потребно постићи до 2050. године помоћу посебних истраживачких програма, законодавства и финансирања:

- заштита, очување и повећање природног капитала ЕУ
- прелазак ЕУ на ресурсно учинковиту, зелену и конкурентну економију с ниским нивоом емисија угљеника
- заштита грађана ЕУ од притисака и опасности за њихово здравље и добробит који су повезани са животном средином.

Зелени раст је у фокусу политике ЕУ како би се гарантовало да је економски раст Европе еколошки одржив. Заштита животне средине и иновације пружају подршку за стварање нових прилика за пословање и запошљавање, чиме се додатно стимулишу инвестиције.

Вишегодишњи програми дјеловања за животну средину представљају оквир за будуће активности у цјелокупној политици заштите животне средине. Они су саставни дио хоризонталних стратегија те се узимају у обзир приликом међународних преговора на тему животне средине.

ЕУ игра кључну улогу у промоцији одрживог развоја на глобалном нивоу.

► КОЈИ СУ КЉУЧНИ СТРАТЕГИЈСКИ ДОКУМЕНТИ КОЈИ РЕГУЛИШУ ПОЛИТИКУ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЕУ?

Програми дјеловања за животну средину:

Комисија од 1973. године објављује вишегодишње програме дјеловања за животну средину у којима одређује будуће законодавне приједлоге и циљеве политике ЕУ у подручју заштите животне средине. Савјет и Парламент усвојили су 2013. године **Седми програм дјеловања за животну средину за период до 2020. године** под називом „Живјети добро унутар граница наше планете“, који утврђује девет приоритетних циљева и износи визију Уније до 2050. године. Европске институције требају усвојити Осми програм дјеловања под називом „Покренимо трендове заједно“ за период од 2021. до 2030. године.

Пројекат спроводи конзорцијум који чине
Народна скупштина Мађарске, Парламент Аустрије и Хрватски сабор

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

ORSZÁGGYŰLÉS

HRVATSKI SABOR

Хоризонталне стратегије

Европска унија је 2001. године представила своју **стратегију за одрживи развој**, чиме је додавањем димензије животне средине допуњена ранија Лисабонска стратегија за промоцију раста и отварање радних мјеста. Измијењеном стратегијом ЕУ за одрживи развој, која је обновљена 2006. године како би објединила унутрашњу и међународну димензију одрживог развоја, тежи се сталном унапређењу квалитета живота подстицањем просперитета, заштите животне средине и друштвене кохезије. У складу с тим циљевима, **стратегијом за раст Европа 2020.** тежи се остваривању „паметног, укључивог и одрживог раста”.

Европски зелени план – нова прилика за будућност

Европа, као први климатски неутралан континент до 2050. године, је највећи изазов и прилика нашег времена. Како би се то постигло, у децембру 2019. године, Европска комисија је представила **Европски зелени план**, свеобухватну и дугорочну стратегију у подручју климе и заштите животне средине. Овај амбициозни пакет мјера има за циљ омогућити грађанима и предузећима у Европи да остваре корист од одрживе зелене транзиције. Мјере и попутни почетни оквирни план кључних политика крећу се од амбициозног укидања емисија, преко инвестирања у најновија истраживања и иновације, до очувања природне животне средине Европе.

Европски зелени план садржи велики број политика и законских мјера чији је циљ постизање угљеничне неутралности до 2050. године, екологазација пољопривредне политике ЕУ, прелазак на кружну економију, итд. Уз подршку кроз инвестиције у зелене технологије, одржива рјешења и нова предузећа, Зелени план може постати нова стратегија раста ЕУ. Укљученост и преданост јавности и свих учесника кључни су за његов успјех.

Овај програм ће у основи проширити и измијенити еколошку политику ЕУ. Поред тога, Европски зелени план утире пут за транзицију која је правична и друштвено праведна. Осмишљен је тако да у оквиру великог преображаја који слиједи не запоставља ниједног појединца нити регију.

Борба против климатских промјена

Енергетско-климатски пакет за 2020. годину

Енергетско-климатски пакет за 2020. годину је скуп обавезујућих прописа који су вође ЕУ усвојили 2007. године, а који је ступио на снагу 2009. године како би се испунили климатски и енергетски циљеви постављени за 2020. годину.

Кључни циљеви:

**смањење емисија гасова стаклене баште у ЕУ за 20 % (у односу на ниво из 1990. године)
20 % енергије ЕУ из обновљивих извора
побољшање енергетске ефикасности у ЕУ за 20 % ;**

Енергетско-климатски пакет до 2030. године

Енергетско-климатски оквир до 2030. године износи циљеве политика у ЕУ за период од 2021. до 2030. године. Оквир је усвојио Европски савјет у октобру 2014. године. Циљеви за обновљиве изворе и енергетску ефикасност су додатно измијењени 2018. године.

Кључни циљеви:

**смањење емисије гасова стаклене баште за најмање 40 % (у односу на ниво из 1990. године)
најмање 32 % енергије из обновљивих извора
побољшање енергетске ефикасности у ЕУ за 32,5 % ;**

Дугорочна стратегија до 2050. године

ЕУ до 2050. године жели постићи климатску неутралност, односно постати економија с нултом нето стопом емисија гасова стаклене баште. Тај циљ је срж Европског зеленог плана те је у складу с обавезом ЕУ на основу Париског споразума о глобалном дјеловању у области климе.

➤ ШТА ПОДРАЗУМИЈЕВА ПОЈАМ „ПРАВНЕ ТЕКОВИНЕ У ПОДРУЧЈУ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ“

Политика и прописи у области животне средине у Европској унији постепено се мијењају од 1970. године. Крајњи циљ ЕУ је усаглашавање заштите животне средине с економским растом, чиме се утире пут дугорочно одрживом развоју.

Појам „правне тековине у области заштите животне средине“ укључује више од 200 правних аката, а укупно више од 300 законских прописа. То је, након пољопривреде, чини другим највећим подручјем законодавства ЕУ.

► ПОГЛАВЉЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСИ НА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ РЕДОВНО СЕ ДИЈЕЛИ НА СЉЕДЕЋЕ ШИРЕ КАТЕГОРИЈЕ:

Хоризонтално законодавство

Подразумијева међусекторски дио правних тековина ЕУ у области заштите животне средине који се мора у потпуности примјенити до датума приступања. Укључује највеће дијелове законских прописа који се, између осталог, односе на процјену утицаја на животну средину и стратегијску процјену животне средине, учешће јавности у поступку доношења одлука, приступ информацијама о питањима животне средине.

Квалитет ваздуха

Подразумијева широк спектар мјера, од смањења емисија из стационарних извора као што су електране и локални погони за гријање; прилагођавања рафинерија нафте како би достигле стандарде ЕУ кроз јачање институција за праћење и прикупљање података; до рјешавања питања све већег онечишћења узрокованог саобраћајем у градовима.

Управљање отпадом

Управљање комуналним, индустријским и опасним отпадом представља значајан изазов. Земљама које учествују у процесу проширења често се одобравају прелазни периоди како би им се омогућило довољно времена да након приступања успоставе државни систем управљања отпадом који је у складу са стандардима ЕУ. Директива о одлагалиштима захтијева значајне инвестиције, а у већини земаља које учествују у процесу проширења за велики број одлагалишта отпада неопходно је прилагођавање за које је потребно издвојити велика финансијска средства.

Вода

За управљање отпадним водама и за унапређење квалитета воде за пиће неопходни су велики инвестициони програми. Сprovedба Оквирне директиве о водама подразумијева значајне припремне активности и снажан институционални оквир. Сprovedба Директиве о нитратима показала се тешком у земљама које су требале дефинисати рањиве зоне и припремити акционе планове које примјењују пољопривредници.

Контрола индустријског онечишћења и управљање ризицима

Директива о индустријским емисијама односи се на хиљаде фирми и фабрика у земљама које учествују у процесу проширења те је било потребно усагласити велике инвестиције са захтјевима ове директиве.

Заштита природе

Дефинисање и означавање локација мреже Натура 2020 могло би бити тешко ако се узме у обзир и слаба спроведба постојећих закона о заштити природе. Мрежа Натура 2020 је кључна компонента у оквиру заштите богате биолошке разноликости и екосистема земаља. Мрежу Натура 2020 потребно је реализовати до датума приступања.

Климатске промјене

Иако потиче из области животне средине, област климатских промјена све више се посматра као самостална област политике.

► КОЈИ СУ ГЛАВНИ ИЗАЗОВИ ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ?

Кључни налази из Мишљења Европске комисије о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у ЕУ

Комисија је 29. маја 2019. године усвојила Мишљење о **захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у ЕУ**. Мишљење и пратећи **Аналитички извјештај** дају детаљну анализу која подразумијева критеријуме из Копенхагена и 33 поглавља правних тековина ЕУ. Поглавље 27 Аналитичког извјештаја односи се на заштиту животне средине. Према Извјештају, Босна и Херцеговина **је у раној фази припреме / постигла је одређени ниво припремљености** у области животне средине и климатских промјена. Након усвајања **цјелодржавне стратегије усклађивања прописа с правним тековинама у области заштите животне средине за Босну и Херцеговину**, држава треба ојачати и у потпуности спровести цјелодржавни координисани и усклађен приступ стратегијском планирању и прописима у сектору животне средине и свим подсекторима, с циљем даљњег усклађивања с правним тековинама на свим нивоима власти.

Босна и Херцеговина нема закон о заштити животне средине на државном нивоу, нити државно тијело који се искључиво бави животном средином. Усклађивање прописа с правним тековинама ЕУ одвија се без државног програма за усвајање правних тековина. Босна и Херцеговина треба **развити системско праћење усклађивања на основу табела усклађености у области заштите животне средине и климатских промјена**.

Цјелодржавна стратегија усклађивања прописа с правним тековинама у области заштите животне средине

Цјелодржавна **стратегија усклађивања прописа** с правним тековинама ЕУ у области заштите животне средине усвојена је 2017. године, а допуњена је конкретнијим програмима усклађивања прописа у области заштите животне средине у ентитетима и Брчко дистрикту.

Акциони план за спроведбу приоритета из Мишљења и Аналитичког извјештаја Европске комисије

Овај документ, који је разрадила Дирекција за европске интеграције Савјета министара БиХ, садржи списак докумената које треба усвојити и мјере које требају подузети надлежне државне, ентитетске и кантоналне институције у циљу спроведбе приоритета које је изнијела Европска комисија.

УЛОГА ПАРЛАМЕНАТА У РЈЕШАВАЊУ ПИТАЊА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Основни задаци и одговорности парламената у БиХ у вези са заштитом животне средине су:

Законодавна функција:

- ▶ Разматрање и усвајање закона у области заштите животне средине
- ▶ Усклађивање прописа у Босни и Херцеговини с правним тековинама ЕУ – провјера усклађености нацрта закона и поднесених амандмана

Функција надзора:

- ▶ Политичко праћење активности влада у току преговарачког процеса
- ▶ Редовна контрола испуњења приоритета из Мишљења и Аналитичког извјештаја Европске комисије и задатака наведених у Акционом плану.

Информативна функција:

- ▶ Промоција отворености и транспарентности законодавног процеса
- ▶ Пружање редовних информација јавности о процесу приступања ЕУ и с тим повезаних задатака парламента
- ▶ Пружање информација у вези с нацртима закона у области заштите животне средине
- ▶ Организација семинара, јавних саслушања и округлих столова о темама везаним за заштиту животне средине, уз учешће стручњака из области заштите животне средине, чланова академске заједнице, организација цивилног друштва, итд.

Међународна и међупарламентарна сарадња:

- ▶ парламената земаља Западног Балкана
- ▶ Информисање међународних партнера о напретку и изазовима за БиХ.

Административно особље парламената одговорно је за пружање неопходног стручног знања и организацијске подршке члановима парламената како би могли доносити неопходне одлуке и заступати интересе грађана.

ЖЕЛИТЕ ЛИ САЗНАТИ ВИШЕ?

Додатне информације можете пронаћи на следећим везама:

Европска унија: Животна средина: https://europa.eu/european-union/topics/environment_en

Европски парламент: Политика заштите животне средине:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/71/environment-policy-general-principles-and-basic-framework>

Европски зелени план: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Циљеви за 2020: https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/overall-targets/2020-targets_en

Циљеви за 2030: https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/overall-targets/2030-targets_en

Циљеви за 2050: https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/overall-targets/2050-targets_en

Сажеци законодавства ЕУ у области заштите животне средине: [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/environment.html?root_default=SUM_1_CODED=20&locale=en)

[lex.europa.eu/summary/chapter/environment.html?root_default=SUM_1_CODED=20&locale=en](https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/environment.html?root_default=SUM_1_CODED=20&locale=en)

Аналитички извјештај Европске комисије: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-bosnia-and-herzegovina-analytical-report.pdf>

Седми програм дјеловања за животну средину: <https://ec.europa.eu/environment/action-programme/>

Стратегија одрживог развоја ЕУ: https://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/strategy/index_en.htm

Стратегија ЕУ за биолошку разноликост до 2020. године:

https://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/biodiversity_2020/2020%20Biodiversity%20Factsheet_EN.pdf

Програм одрживог развоја до 2030. године: https://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/index_en.htm

Париски споразум: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>